

بهار فصلی نو

با نشانه‌هایی از سرزندگی

مسعود تهرانی فرجاد
سردبیر

تعلیم و تربیت، برای مدیریت و راهبری اثربخش در خصوص پیامدهای این وقایع، به‌ویژه در تعامل با کودکان، نقش آفرین باشیم. به همین منظور در این شماره از فصلنامه، در بخش پرونده‌های ویژه، با عنوان «جورچین تربیت»، به بررسی مسئله‌های ناشی از جنگ در زمینه تربیت جسمی و روانی کودکان در عرصه‌های فردی و اجتماعی ایشان، و همچنین راهکارهای مفید برای مقابله با پیامدهای ناگوار این وقایع پرداخته شده است.

مسئله‌ها و مفاهیم‌هایی که در جورچین تربیت کودکان به آن‌ها پرداخته شده است عبارت‌اند از بررسی و تحلیل:

- نقش بنیادی امنیت در امر تعلیم و تربیت، به‌ویژه در اوان کودکی؛

- نقش عنصر امید و ایمان در والدین و مربیان، و تأثیر آن بر کودکان؛

- حضور فعال و اثربخش در خیابان به مثابه محیط‌های متنوع تربیت و یادگیری؛

- راه‌های شناسایی ریشه‌های اضطراب و سوگ کودک و کاهش عوارض آن از طریق مصاحبه با صاحب‌نظران، اندیشمندان و هنرمندان حوزه کودک؛

- ارائه فعالیت‌های هنری برای بچه‌ها در خیابان؛

- آگاهی‌بخشی به والدین و مربیان با مطالبی زیر عنوان «ایران شناخت».

در بخشی دیگر از این فصلنامه به معرفی کتاب «تربیت کودک در اندیشه حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای» پرداخته شده است. این کتاب مجموعه‌ای از سخنان، رهنمودها، یادداشت‌ها و مطالب ارزشمند و ناب ایشان در زمینه تعلیم و تربیت کودک است. در این کتاب ارزشمند، با اندیشه و رویکرد آن امام شهید درباره امر خطیر تربیت کودک، به عنوان نسل آینده‌ساز جامعه، مطلع می‌شویم. پیام ایشان به مناسبت «روز جهانی کودک» در سال ۱۳۶۷، ضرورت توجه به تربیت کودک با آگاهی از نگرش مادی‌گرایی در مقابل نگرش توحیدی، بسیار درخور توجه است. مطالب زیر برگرفته از این پیام است.

«دنیای مادی‌گرا به حق در ضعف نفوذ معنویت در امور تربیتی به سر می‌برد؛ حال آنکه باید به همین عامل معنوی در امور تربیتی توجه خاص معطوف گردد. مهم‌ترین وظیفه در تربیت اطفال، انتقال مفاهیم ارزش‌هاست. این مطلب که بشر با زندگی خود چگونه رفتار داشته باشد و آن را به چه نحو سازمان‌دهی کند، البته نیازمند تجهیز به دانش و فن است. لیکن مجهز شدن به دانش و فن، در مقابل آراسته شدن به

فصل بهار در اقلیم کشور عزیزمان نویدبخش رویش و شکوفایی است. اما از منظری دیگر و مرتبط با امور تعلیم و تربیت، یکی از ویژگی‌های فصل بهار در ایران اسلامی، هم‌زمانی آن با گرامیداشت مقام معلم در دوازدهم اردیبهشت‌ماه، سالروز شهادت استاد فرهیخته و ممتاز تعلیم و تربیت اصیل و ناب، شهید مرتضی مطهری است. این ایام فرصتی است تا درباره جایگاه مربی و معلم سخن به میان آید. هرچند در نگرشی دقیق، توجه به نقش معلمی به مثابه رکن اساسی و ستون خیمه تعلیم و تربیت، به زمان خاصی محدود نیست، اما از اواخر سال ۱۴۰۴ تا بهار ۱۴۰۵، شاهد رخدادهایی مهم و تاریخی بوده‌ایم که خود را موظف به نگارش مطالبی در این باره می‌دانم.

بخش مهم و نقطه عطف این واقعه تاریخی، شهادت شخصیتی الگو و رهبر فرزانه انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (رضوان الله تعالی) است. ایشان معلم تراز و استادی کامل برای تمام شئون زندگی، به‌ویژه در عرصه تعلیم و تربیت هستند. هرچند فقدان این گوهر ناب سخت و جانکاه است، اما رویش بذرهایی که ایشان در طول سالیان زعامتشان غرس نموده‌اند، نوید خش فصلی جدید و بهارگونه در حیات فردی و اجتماعی ملت رشید ایران و همه آزادگان جهان است. کنشگری آگاهانه مردم در عرصه‌های گوناگون، و به تعبیر آن رهبر شهید، «بعثت ملت» در این ایام، از بهار و فصلی نو با نشانه‌هایی از سرزندگی، عزت نفس، امید به لطف خدای مهربان و مقاومت در برابر دشمنان خبر می‌دهد. این شکوفایی شکوه ملت در فصل رستاخیزی و یکدلی مردم، همچون شکوفه‌های بهاری است و نشانه به ثمر رسیدن دسترنج باغبانان.

از این رو بهار ۱۴۰۵، علاوه بر هم‌زمانی با گرامیداشت مقام معلم و اهتمام به نقش بی‌بدیل آن در تعلیم و تربیت، به‌ویژه در سنین اوان کودکی، نویدبخش نهضت بیداری و برانگیختگی ملت ایران و بلکه منطقه و جهان در مقابل سلطه‌گری استعمارگران است. امروز بر همگان محرز است که دولت مستکبر آمریکا و رژیم اشغالگر صهیونیسم، نماد جنایت و کشتار انسان‌ها، چپاول منابع کشورها، و حتی کودک‌کشی هستند. از شهادت کودکان مظلوم غزه گرفته تا شهادت شهدای مظلوم مدرسه شجره طيبة میناب، همگی گواه این مطلب‌اند.

با توجه به اتفاقات مزبور و شرایط اجتناب‌ناپذیر مرتبط با آن، لازم است ما مربیان، والدین، کارشناسان و دست‌اندرکاران

نگرش و دغدغه‌های
درس آموز رهبر شهید
ایجاب می‌کند، همواره
ایشان را همچون معلمی
دلسوز و امیدآفرین در
امر خطیر تعلیم و تربیت
بدانیم، و برای پیاده‌سازی
اندیشه‌های اصیل مبتنی
بر علم و معرفت ناب
اسلامی، قرآنی و علمی
معظم‌له، تلاش مؤثر
نماییم

مولد سرمایه اجتماعی، و عهده‌دار اجرای سیاست‌های مصوب، و هدایت و نظارت بر آن (از مهد کودک و پیش‌دبستانی تا دانشگاه)، به عنوان امر حاکمیتی با توسعه همکاری همه دستگاه‌ها تصریح کرده‌اند.

حسن ختام این یادداشت بخشی از پیام ایشان خطاب به همایش سراسری علمی - آموزشی کودکان زیر شش سال در سال ۱۳۶۶ است که تقدیم نگاه و اندیشه شما خوبان همراه می‌شود:

«کودکان جهان همچون جوانه‌های امیدبخشی هستند که دست‌مایه حیاتشان، بذر پاکیزه فطرت است و بستر رشدشان، زمین مستعد خانواده و سپس جامعه. اما این جوانه‌های لطیف و حساس تنها به یاری مراقبت‌های دلسوزانه تربیت و در پرتو خورشید حیات بخش حقیقت شکوفا می‌شوند و به بار می‌نشینند.»

منبع

- شهرداری، محمد (۱۴۰۴). تربیت کودک در اندیشه حضرت آیت‌الله العظمی شهید خامنه‌ای (رضوان الله تعالی علیه)، انتشارات انقلاب اسلامی.

ارزش‌های اخلاقی و معنوی، در درجه دوم اهمیت قرار می‌گیرد. اختیار و قدرت انسان از دانش و فن باید در دست کسانی قرار گیرد که راه صحیح بهره‌برداری از آن را برای تحقق هدف‌های الهی و معنوی انقلاب بدانند. تربیت فقط وقتی مفید و مؤثر است که به ما یاری دهد از حکمت و خردمندی بیشتری برخوردار شویم.»

نگرش و دغدغه‌های درس آموز رهبر شهید ایجاب می‌کند، همواره ایشان را همچون معلمی دلسوز و امیدآفرین در امر خطیر تعلیم و تربیت بدانیم، و برای پیاده‌سازی اندیشه‌های اصیل مبتنی بر علم و معرفت ناب اسلامی، قرآنی و علمی معظم‌له، تلاش مؤثر نماییم. باور به این تلاش و جهاد در عرصه کودک و به‌ویژه سنین اوان کودکی، اهمیت مضاعف دارد.

از دیگر درس‌آموزه‌های رهبر شهید و آموزگار امت، تأکید ایشان بر نقش خطیر و آینده‌ساز معلم و مربی در تعلیم و تربیت است، و حاکمیت را موظف به اهتمام و پشتیبانی از این امر می‌دانند؛ به‌طوری‌که در ابلاغ سیاست‌های کلی مربوط به تحول در نظام آموزش و پرورش کشور در سال ۱۳۹۲، به ارتقای جایگاه آموزش و پرورش، به مثابه مهم‌ترین نهاد تربیت نیروی انسانی و